

TELŠIŲ RAJONO TRYŠKIŲ LAZDYNŲ PELĖDOS VIDURINĖS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

Vizito laikas – 2011 m. gruodžio 12–15 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Lina Oželytė, vadovaujančioji vertintoja;

Vilija Lukauskienė, Loreta Eitutienė, Remigijus Masteika.

Išorės vertintojai vizito metu stebėjo 61 pamoką bei neformaliojo švietimo užsiėmimus, stebėjo aplinką, santykius ne tik pamokų, bet ir pertraukų metu, fiksavo, analizavo ir vertino mokyklos kasdienę veiklą, rinko duomenis pagal mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rodiklius bei atsižvelgė į šiuo metu galiojančias ugdymo programas. Vertintojai susitiko su Mokinių parlamento, Mokyklos tarybos, Metodinės tarybos nariais, mokyklos veiklos įsivertinimo grupe, Vaiko gerovės komisija, direktoriumi, direktoriaus pavaduotoja, pagalbos mokiniui specialistais, bibliotekos vedėja. Kalbėtasi su pavieniais mokytojais, mokiniais, aptarnaujančio personalo darbuotojais. Analizuoti mokyklos veiklos, mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai.

MOKYKLOS KONTEKSTAS

Telšių rajono Tryškių Lazdynų Pelėdos vidurinė mokykla įsteigta 1940 metais. Mokyklos pastatas nėra vienalytis, jį sudaro pagrindinis pastatas, statytas 1939 metais, ir du jo priestatai, statyti 1968 ir 1975 metais. Mokykla nuo Telšių rajono centro yra nutolusi 32 kilometrus. todėl Telšių rajono savivaldybės tarybos planuose yra numatyta Tryškių vidurinei mokyklai po vidurinio ugdymo programos akreditacijos suteikti gimnazijos statusą. Mokykloje veikia Telšių muzikos mokyklos filialas. Mokyklos aptarnaujama teritorija – Tryškių seniūnija, mokytiis pagal vidurinio ugdymo programą mokiniai vežami ir iš Upynos seniūnijos, Akmenės rajono Kairiškių kaimo (kitais mokslo metais planuojama vežioti ir iš Šiaulių rajono Raudėnų miestelio).

Vertinimo metu mokykloje mokėsi 317 mokinių, yra 3 socialinio pedagogo stebimi mokiniai, 193 mokiniai gauna nemokamą maitinimą, 8 mokiniai gyvena su globėjais ar kitais giminaičiais, 85 – nepilnose šeimose. Ekonominė-socialinė mokinių šeimų padėtis vidutinė (prastėjanti).

Mokykloje vykdomos priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo bei neformaliojo švietimo programos, teikiama socialinio pedagogo, logopedo-specialiojo pedagogo, bendruomenės sveikatos priežiūros specialisto pagalba.

Mokykloje dirba 3 mokytojai metodininkai, 18 vyr. mokytojų, 13 mokytojų ir 2 neatestuoti mokytojai.

Nuo 1998 m. mokyklai vadovauja biologijos vyr. mokytojo kvalifikacinę kategoriją įgijęs, 12 metų vadybinio darbo patirtį turintis direktorius Juozas Maneikis. Pavaduotoja Regina Keinienė šioje mokykloje dirba nuo 2011 m. rugsėjo 1 d., vadybinio darbo patirties neturi, yra įgijusi matematikos vyresniosios mokytojos kvalifikacinę kategoriją.

Mokyklos vadovai ir mokytojai dalyvauja MTP+ projektuose, tarptautiniame projekte „Drąsinkime ateitį“, projekte „Nuoseklus socialinio ir emocinio ugdymo plėtojimas mokykloje“, tarptautiniame projekte „eTwinning“, projekte „Mokyklos sėkmė – veiksminga mokinių savivalda“.

STIPRIEJI IR TOBULINTIEJI MOKYKLOS VEIKLOS APEKTAI

Stiprieji mokyklos veiklos aspektai

1. Mokyklos bendruomenės tapatumo jausmas.

Mokyklos bendruomenės tapatumo jausmas bei pasididžiavimas savo mokykla pastebimas,

tačiau verta jį stiprinti ir išplėtoti. Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros atlikto mokinių ir jų tėvų nuomonės apie mokyklos veiklą tyrimo statistinė ataskaita (toliau – STA) rodo, kad 76,1 proc. mokinių džiaugiasi šia mokykla ir yra patenkinti, galėdami čia mokytis. Tyrime dalyvavę tėvai mokyklą vertina labiau nei jų vaikai – net 94,1 proc. tėvų džiaugiasi šia mokykla ir yra patenkinti, galėdami leisti į šią mokyklą savo vaikus. Tapatumo jausmas, noras garsinti rašytojos Lazdynų Pelėdos vardą, siekis turėti mokyklos mokinių uniformą, mokykloje veikiantis muziejus telkia mokyklos bendruomenę. Remiantis tuo, formuluojama išvada, kad mokyklos bendruomenės narių tapatumo jausmas yra vienas stipresnių mokyklos veiklos aspektų, tačiau jį dar reikia stiprinti ir išplėtoti.

2. Geras klasių mikroklimatas.

Draugiškas mokinių, mokytojų, darbuotojų bendravimas, tarpusavio pasitikėjimas, tolerancija ir geranoriškumas daro įtakos klasių mikroklimatui, kuris yra palankus mokymuisi. Daugelyje stebėtų pamokų vyravo draugiški, mandagūs mokinių tarpusavio santykiai. Iš 61-os stebėtos pamokos 6-ose pamokose santykiai, tvarka, mikroklimatas vertintas labai gerai, 34-iose – gerai, 18-oje – patenkinamai. Stebėtose pamokose vyravo šilti, pagarbūs tiek mokinių, tiek mokinių ir mokytojų tarpusavio santykiai, dominavo mokymosi dalyvių tarpusavio pasitikėjimas, pozityvumas. Pateikti aiškūs, vienareikšmiai darbo tvarkos ir drausmės reikalavimai sudarė tinkamas sąlygas laikytis susitarimų, išlaikyti mokinių dėmesį, skatinti mokymosi motyvaciją. Geras mokinių elgesys pamokose padėjo mokytojams sėkmingai organizuoti mokymo (-si) veiklas ir siekti užsibrėžtų mokymo (-si) uždavinių įgyvendinimo. Visa tai leidžia teigti, kad mokymuisi palankus klasių mikroklimatas yra stiprus mokyklos veiklos aspektas.

3. Pageidaujamo elgesio skatinimas.

Tvarka mokykloje yra priimtina, laikomasi esminių drausmę palaikančių ir sklandų įstaigos darbą užtikrinančių susitarimų. Egzistuoja visiems aiški, priimtina pageidaujamo elgesio skatinimo sistema. Dauguma mokinių supranta, kas ir kodėl netoleruojama mokykloje, žino, ko jie gali tikėtis už nepageidaujamą elgesį. Tvarkos ir drausmės reikalavimai tiksliai apibrėžti.

4. Mokyklos vaidmuo vietos bendruomenėje.

Mokyklos patalpose įsikūrę Kultūros centras, Muzikos mokykla. Šių institucijų bendradarbiavimas su mokykla tikslingas, numatomi bendradarbiavimo prioritetai, tikslai, bendros veiklos, kurios praturtina, aktyvina ir pajvairina mokinių ugdymąsi. Tuo grindžiama įžvalga, kad mokykla užima pakankamai svarbią vietą vietos bendruomenėje, turi savitą įvaizdį ir sėkmingai formuoja teigiamas vietos bendruomenės nuostatas mokyklos atžvilgiu.

5. Mokinių saviraiškos poreikių tenkinimas.

Neformalusis mokinių švietimas vertinamas gerai. Neformaliojo švietimo užsiėmimus mokiniai gali rinktis iš 21 siūlomos neformaliojo švietimo programos. Programų pasiūla tenkina daugumos mokinių saviugdą ir saviraiškos poreikius. 1–4 klasių mokiniai pasirinkę 5 neformaliojo švietimo programas, 5–10 klasės – 11 programų, 11–12 klasių mokiniai – 5 programas. Iš viso 69,7 proc. mokinių dalyvauja neformaliojo švietimo veikloje. Remiantis STA duomenimis, 64,5 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių teigia, jog mokykloje yra daug įdomių būrelių ir kitų užsiėmimų. 66,9 proc. apklaustųjų mokinių tėvų mano, jog vaikas mokykloje randa užtektinai įdomios veiklos ir užsiėmimų. Mokiniai pabrėžė, kad mokykloje ypač ryški gitaros būrelio, šokių kolektyvo „Virvytė“, sporto būrelių veikla.

6. Paveikus mokinių ir mokytojų dialogas pamokose.

Mokytojo ir mokinio dialogas mokykloje geras. Dauguma mokinių stebėtose pamokose suprato mokytojo aiškinimą, galėjo savarankiškai ir be papildomo aiškinimo atlikti mokytojo nurodymus. Dalykiški, nuoširdūs mokytojų ir mokinių santykiai skatino dialogą bei abipusį pasitikėjimą. Mokytojo ir mokinio bendravimas pamokoje kūrė pasitikėjimu grįstą mokymą pamokose.

7. Geri mokinių akademiniai pasiekimai.

Vertintojams pateiktais duomenimis, 2010 metų 4 dalykų (lietuvių kalbos, matematikos, anglų kalbos, informacinių technologijų) valstybinių brandos egzaminų išlaikymo procentas didesnis nei savivaldybės mokyklų vidurkis, 4 dalykų (matematikos, istorijos, anglų kalbos,

informacinių technologijų) egzaminų išlaikymo procentas didesnis nei respublikos mokyklų vidurkis, 3 dalykų (lietuvių kalbos, istorijos, informacinių technologijų) egzaminų išlaikymo 50–100 balų procentas didesnis nei savivaldybės mokyklų vidurkis, 3 dalykų (istorijos, anglų kalbos, informacinių technologijų) egzaminų išlaikymo 50–100 balų procentas didesnis nei respublikos mokyklų vidurkis. 2011 metų 5 dalykų (lietuvių kalbos, biologijos, anglų kalbos, vokiečių kalbos, informacinių technologijų) valstybinių brandos egzaminų išlaikymo procentas didesnis už savivaldybės mokyklų vidurkį, 4 dalykų (biologijos, anglų kalbos, vokiečių kalbos, informacinių technologijų) – didesnis nei respublikos mokyklų vidurkis. 2 dalykų (lietuvių kalbos, biologijos) egzaminų išlaikymo 50–100 balų procentas didesnis nei savivaldybės mokyklų vidurkis, 4 dalykų (biologijos, anglų kalbos, vokiečių kalbos, informacinių technologijų) – didesnis nei respublikos mokyklų vidurkis. Apie 84 proc. mokinių, baigusių pagrindinio ugdymo programą, sėkmingai tęsia mokslą savo mokykloje. Apie 63 proc. abiturientų įstoja mokytis į universitetus, kolegijas.

8. Mokinių dalyvavimas ir pasiekimai konkursuose, olimpiadose, varžybose.

Mokyklos atstovai aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje, rajono, apskrities ir respublikos renginiuose – dalykų olimpiadose, konkursuose, sportinėse varžybose. 2009–2010 m. m. 7 mokyklos mokiniai, o 2010–2011 m. m. 10 mokyklos mokinių dalykinėse olimpiadose, konkursuose, varžybose tapo 1–3 vietų nugalėtojais. Mokinių pasiekimai reikšmingi mokyklai ir vertinami kaip stiprioji mokyklos veiklos pusė.

9. Rūpinimasis mokiniais.

Rūpinimasis mokiniais yra stiprioji mokyklos veiklos sritis. Pagalbą mokiniams teikia socialinė pedagogė, specialioji pedagogė, logopedė, bendruomenės sveikatos priežiūros specialistė. Kad mokykloje mokiniais yra rūpinamasi, nurodė 69 proc. mokinių, dalyvavusių STA apklausoje. 72 proc. mokinių, dalyvavusių minėtoje apklausoje, nurodė, kad jaučiasi saugiai visoje mokykloje: klasėje, koridoriuose, kieme, valgykloje, tualetuose. Daugiau nei pusę tėvų pritarė teiginiui, jog yra tikri, kad vaikai saugūs mokykloje, jų niekas neskriaudžia, nežemina. Šiuos tyrimo metu nustatytus faktus patvirtino ir išorės vertintojų pokalbiai su mokinių atstovais: nustatyta, kad dauguma mokinių žino apie mokykloje teikiamą pagalbą, kilus problemoms jie kreipiasi į klasės vadovą, mokyklos administraciją, kitus mokyklos darbuotojus. Mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, mokyklos administracija gerai pažįsta mokinius, žino jų problemas. Kryptingai dirba Vaiko gerovės komisija. Socialiniai mokinių poreikiai tenkinami organizuojant nemokamą maitinimą ir pavėžėjimą į mokyklą.

10. Mokinių informavimas apie profesijas ir tolimesnio mokymosi galimybes.

Mokykloje veikia profesinio informavimo taškas, kuris mokiniams, mokytojams ir tėvams teikia informaciją apie profesijas ir specialybes. Jam vadovauja mokyklos dailės mokytoja. Yra parengtas profesinio informavimo taško darbo planas. Mokiniai žino apie šio taško veiklą ir naudojami jo paslaugomis (daugiausia sudarant individualius mokymosi planus). Paminėtinas mokykloje vykdomas projektas „Tryškių miestelio darbininkų profesijos“. Aktualią informaciją apie profesinį informavimą pateikiama mokyklos interneto svetainėje. Organizuojamos tradicinės baigiamųjų klasių mokinių išvykos į aukštųjų mokyklų organizuojamas atvirų durų dienas ir aukštųjų mokyklų atstovų vizitai mokykloje. Tai leidžia daryti išvadą, kad pagalba planuojant karjerą yra vienas stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

Tobulintini mokyklos veiklos aspektai

1. Mokyklos patalpų būklė.

Mokyklos pastatas renovuotas iš išorės, iš dalies atnaujintas sporto aikštynas, daugumos mokytojų darbo vietos aprūpintos IKT. Tačiau pastato vidaus erdvėms reikalinga renovacija. Mokykla yra įtraukta į valstybės investicijų programą. Mokyklai būtina išorės pagalba sprendžiant patalpų atnaujinimo ir saugių sąlygų mokiniams užtikrinimo problemas. Dalyje kabinetų pažeidžiant higienos reikalavimus apšvietimui naudojamos kaitrinės lempos. Būtina sutvarkyti ventiliacijos sistemas, kadangi daugumos kabinetų sienos vietomis padengtos pelėsiu, drėgnos. Tokioje aplinkoje genda naujai gauti baldai, kompiuterinė ir elektroninė įranga. Šias problemas

turėtų padėti išspręsti mokyklos vidaus renovacija.

2. Pamokos uždavinio, orientuoto į pamatuojamą rezultatą, kėlimas.

Beveik visose vertintojų stebėtose pamokose mokytojai skelbė pamokos uždavinius, daugumai formuluotų uždavinių trūko aiškumo, konkretumo, skelbtuose uždaviniuose akcentuotos tik veiklos, nenumatytas pamatuojamas rezultatas. Tinkamas uždavinio formulavimas užfiksuotas tik pavieniais atvejais. Mokytojai iš dalies supažindino mokinius su mokymosi turiniu aptardami veiklas, atlikimo sąlygas, išsiaiškindami, ar mokiniai suprato, ką reiks atlikti pamokoje, tačiau daugumoje pamokų kelti uždaviniai nederinti su mokiniais, neatsižvelgta į jų poreikius. Aiškus, konkretus pamokos uždavinio formulavimas nurodant sąlygą, veiklą ir konkrečius kriterijus padėtų mokytojams tiksliau suplanuoti ir įgyvendinti žingsnius, vedančius į pamatuojamą mokymosi rezultatą, mokiniai labiau suvoktų mokytojo lūkesčius ir savo galimybes.

3. Mokymo nuostatos ir būdai.

Daugumoje išorės vertintojų stebėtų pamokų dominavo tradiciniai mokymo (-si) metodai. Dauguma metodų buvo orientuoti į mokymą, o ne į mokymąsi. Dominavo mokytojo aiškinimas. 70 proc. pamokų stebėtas individualus savarankiškas darbas, kai užduotys buvo orientuotos į mokomosios medžiagos atkartojimą, pateiktų faktų išmokimą. Dėl aktyviųjų ugdymo metodų taikymo stokos tik iš dalies buvo tenkinti mokinių poreikiai. Daugumos mokinių noras dirbti pamokoje ir gera motyvacija padėjo įsitraukti į mokytojų siūlomas veiklas, tačiau pasirinkti darbo metodai neskatinavo mokinių tapti aktyviais proceso dalyviais. Jei tradicinius mokymo metodus papildytų būdai, skatinantys mokinius aktyviau dalyvauti mokymo (-si) procese, mokiniai geriau suprastų, lengviau įsisavintų ugdymo turinį, mokytūsi kūrybingai naudoti žinias gyvenime, laisviau reikštų mintis, ugdytūsi gebėjimo bendradarbiauti kompetenciją, mokytūsi gerbti draugų idėjas, formuotūsi savarankišką požiūrį.

4. Mokinių išmokimo stebėjimas pamokose.

Tik 20 proc. lankytojų pamokų vertintojai fiksavo priimtina mokinių stebėjimą, konsultavimą, darbų tikrinimą. Daugelyje pamokų mokytojai nuolat stebėjo mokinius, reikalui esant juos konsultavo, tačiau dažnai atliktos užduotys tikrintos nenuosekliai, ne visada mokiniams buvo aišku, ką jie išmoko, kokią pažangą padarė. Dalyje pamokų užduočių bei veiklos vertinimui stigo aiškių, konkrečių vertinimo kriterijų, nebuvo suplanuotos ir skirtos užduotys kiekvieno mokinio išmokimui patikrinti. Dalis mokytojų per mažai laiko skyrė pamokos pabaigai – pasiekimai nelyginti su iškelto uždaviniu, apibendrinta tik mokinių veikla. Kai kuriose pamokose mokytojai veiklos neapibendrino visai. Nuolatinis mokinių išmokimo stebėjimas ir pasiekimų pamokoje lyginimas su uždaviniję numatytais pamatuojamais vertinimo kriterijais, sudarytos galimybės mokiniams išsakyti savo nuomones apie mokymosi sėkmes ir nesėkmes pamokoje ir gautos informacijos panaudojimas teigiamai veiktų ugdymo kokybę.

5. Mokyklos veiklos planavimas.

Išanalizavus planavimo dokumentus (metinis veiklos planas, metodinių grupių veiklos planai) nustatyta, kad mokyklos ir mokytojų veiklos planuose nėra vizijos, misijos ir tikslų dermės. Ne visada atliekama planų įgyvendinimo analizė, nėra grįžtamojo ryšio. Kadangi mokytojų įtraukimas į mokyklos veiklos planavimą yra paviršutiniškas, tai ir dalyvavimas tikslų įgyvendinime nepakankamas. Mokyklos strateginio plano vykdymas neoreguojamas. Susipažinus su mokyklos vizija, misija ir tikslais, planavimo procedūromis, planų kokybe ir derme, planų įgyvendinimu galima teigti, kad mokyklos veiklos planavimas yra tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Mokyklai vertėtų į veiklos planavimo procesus ir įgyvendinimą įtraukti didesnę bendruomenės dalį. Planavimo dokumentus pagrįsti įsivertinimo ir mokyklos išorės vertinimo išvadamis, siekti, kad tikslai ir uždaviniai derėtų tarpusavyje.

Išorės vertintojų komanda yra įsitikinusi, kad visus rekomenduojamus patobulinimus mokykla gali įgyvendinti veiksmingiau panaudodama savo vidaus išteklius bei pasitelkdama išorės partnerius.